

EDWARD SCISSORHANDS (MAKAS ELLER) FİLMİ VE SİMGELEŞMİŞ KOSTÜMLER

Ayşegül TÜRK

Doç. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Görsel Sanatlar Bölümü Gölbaşı-Ankara gulturkulturk@gmail.com, Orcid:0000000174679456

Merve GÜLSEREN

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Mesleki Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı Öğrencisi mervegulsern@hotmail.com, Orcid:0000-0001-8825-554X

Türk Ayşegül ve Merve Gülseren. "Edward Scissorhands (Makas Eller) Filmi ve Simgeleşmiş Kostümler". idil, 77 (2021 Ocak): s. 131–140. doi: 10.7816/idil-10-77-10

ÖZ

Fantastik sinemanın doğuşu ile sinemanın doğuşu el ele gerçekleşmiştir. İlk örnekleri sessiz sinema dönemlerinde görülmeye başlayan fantastik sinema sesli sinemanın ortaya çıkışı ile seyirciyi büyüleme yetisini geliştirmiş geniş ilgi gören bir sinema türü haline gelmiştir. Douglas Fairbank'in 1924 senesinde çektiği The Thief of Bagdad ve Fritz Lang'in aynı yaştaki yapımı Die Nibelungen'le başlayan süreç günümüze kadar farklı konulara odaklanarak kostümlere de yansımıştır. Fantastik türde üretilen filmlerde kostümler film kadar etkili olduğundan yakından ilgili olduğu düşünülen moda, müzik, tekstil, giyim, mekan tasarımı gibi alanları da etkilemiştir. Bunların dışında, ayakkabı, çanta, saç, aksesuarların yeni bir yaşam tarzını kurma, etkileme ve yeniden biçimlendirme potansiyeline sahip olduğu açıktır. Karakterle özdeşleşen kostümler izleyeni de etkisi altına alarak ticari sektörü de etkiler. Bu çalışmada, Tim Burton'nın yönettiği Edward Scissorhands (Makas Eller) filmi kostümleri, simgesel anlamları, karakterlerin üzerindeki etkileri üzerinden incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Fantastik sinema, Makas Eller, kostüm

Makale Bilgisi:

Geliş: 18 Kasım 2020

Düzeltilme: 14 Aralık 2020

Kabul: 29 Aralık 2020

Giriş

Fantastik sinemanın doğuşu ile sinemanın doğuşu el ele gerçekleşmiştir. İlk örnekleri sessiz sinema dönemlerinde görülmeye başlayan fantastik sinema sesli sinemanın ortaya çıkışı ile seyirciyi büyüleme yetisini geliştirmiş geniş ilgi gören bir sinema türü haline gelmiştir. Douglas Fairbank'ın 1924 senesinde çektiği *The Thief of Bagdad* ve Fritz Lang'ın aynı yaştaki yapıımı *Die Nibelungen*'le fantastik türün ilk örneği görülür. Sesli sinema ile birlikte şimdiye dek en öne çıkan yapımlar; 1939 yapıımı *Oz Büyücüsü*, 1933'te seyirciyle buluşan ve global bir ün edinmeyi başaran *King Kong* ve izleyenleri Tibet'in ölümsüz sakinlerini ağırlayan *Shangri-La*'ya taşıyan, Franz Capra imzalı *Lost Horizon* (1937) gibi yapımlardır.

1940'lı senelerin öne çıkan yapıtlarından bazıları arasında, ilk göze çarpan tekrar yapıım (remake) örneği *The Thief of Bagdad*'ın (1940) yanı sıra, *Jungle Book* (1942) ve seyircileri düşler diyarına taşıyan fantastik öğeleriyle beğeni kazanan Jean Cocteu imzalı *Güzel ve Çirkin* (1946)'dir.

20. yüzyılın ilk yarısı geride bırakıldığında Jean Cocteu hala göze çarpan yönetmenler arasındadır. Yapımı tam 29 sene alan ve 1959'da beyaz perdeye taşınan *Orphic Trilogy* filminin yanı sıra, bu yıllarda damga vuran yapıtlardan bazıları, *Darby O'gill and the Little People*, *The 5000 Fingers of Dr. T* ve Aleksandr Ptushko imzalı, masal diyarlarına bir bakış sunan üç mitolojik yapıım *Sadko* (1953), *Ilya Muroments* (1956) ve *Sampo* (1959) olarak sıralanmaktadır.

Fantastik sinemanın 80'li yıllara kadar pasif olarak geçirdiği dönemin başında, 1960'lı senelerin en önemli yapıtı *Jason and the Argonauts* (1963) bir süre sönük kalacak alevin son ışıklarındandır. Steven Spielberg'in başından günümüze kadar önemli bir parçası olduğu, yeni fantastik sinema dönemi ilk örnekleri arasında, *Raiders of the Lost Ark* (1981) ve *Conan the Barbarian* (1982) isimleri gösterilebilir. Fantastik sinema örneklerinin en belirgin özellikleri, mekânların, insanların ve olayların gerçeküstü bir dünyanın ürünü olmalarıdır. Bu eserler, masalsı filmlerdir. Bu tür filmlerde mekânlar; genellikle gotik bir yöreyi, korkulu şatoları, karanlık ve esrarlı kentleri, egzotik gezegenleri, düşsel dünyaları anlatır. Fantastik filmlerde karakterler ruh, şeytan, robot, mutant, insanüstü yaratıklar, canavarlar olarak görünürler, sihirli ve doğa üstü güçlere sahiptirler, folklor, peri masallarından ya da mitolojiden alınmış karakterler kullanılır: elfler, tekboynuzlular, ejderhalar vb. Kostümler buna bağımlı olarak gerçek dışı, işlevsel olmayan, hayal ile üretilmiş, imkânsız vücutlar, vücutlarda eklenmiş uzuvlar şeklindedir. Olaylar ise tamamen düşsel bir dünyanın, doğaüstü güçlerin, rüyanın ve bilinçaltının derinliklerinden çıkan, gerçek ve zaman ötesi (ya da öncesi) bir boyutta ele alınırlar. Bu tarz fantastik filmlerde, canavarlar, yaratıklar, farklı dünyalılarla savaşlar, olmayan ülkelerde prens prensesle evlilik masal temaları işlenir.

Fantastik filmler kendi içlerinde masal, mitolojik-tarihsel fantezi ve süper kahraman olarak ayrılabilir. Kostüm olarak bakıldığında süper kahramanda belli bir üniforma bulunurken, mitoloji ve tarihsel fantezi de ise Yunan esintileri ve mitolojik kahramanlar ön plana çıktığı için, kostümler genelde savaşa uygun yardımcı objeler, kostümler zırhlar, başlıklar, pelerinler, kılıçlardan oluşur (*Thor*, *Herkul*, *Titanlar*, *300 Spartalı*, *Yüzüklerin Efendisi*). Yine bu tarz filmlerde de doğaüstü yaratıklar, örneğin elfler gözlemlenir. Masalsı fantastik filmlerde genellikle bir masaldan yola çıkılır. Burada prensler, prensesler, süvariler, cadılar, cüceler, devler, hayvanlar, ejderhalar, var olmayacak çirkin yaratıklar, uzuvları değişmiş insana benzer canlılar bulunmaktadır. Kostümsel olarak ise prens, prenses konseptli masalsı filmlerde ihtişamlı elbiseler söz konusudur. Bunun dışında kalan kendine has farklı bir dünyası olanlarda ise karakterle bütünleşen kostümler kullanılır. Örneğin *Beter Böcek*, *Pan'ın Labirent'i*, *Maske*, *Oz Büyücüsü*.

Tüm zamanların en çok bilinen fantastik filmi olan *The Wizard Of Oz* sinemada gösterime ilk girdiğinde çok ses getirmese de 1950'lerde TV'de yayınlanmasıyla tekrar gündeme gelmiş ve birçok ödül kazanmıştır. Kostümleri özel olarak tasarlanmış olan filmde *Dorothy*'nin elbisesi ve kırmızı ayakkabıları filmin simgesi haline gelmiştir. Yakın geçmişe geldiğimizde 2016 yapıım *Suicide Squad* adlı fantastik filmde ise yine kostüm ve makyajıyla simgeleşmiş karakterler mevcuttur. Özellikle *Harley Quinn* karakteri renkli saçları ve tişörtü ile dikkat çekmiştir. DC nin süper kahraman kızları arasına katılmıştır. Genellikle bu tarz süper kahraman kostümleri *Cadılar bayramı* ve kostüm partilerinde sıkça kullanılmaktadır.

Edward Scissorhands (Makas Eller) Film Kostümleri ve Anlamları

Medyanın gelişmesi, TV'nin kullanımı ile birlikte tüketim kültürünün artması toplumsal ve politik değişikliklerin eşliğinde medya içeriklerinin de değişmeye başlaması; özel hayatlar, skandallar, ayaklanmalar, seri katiller, cinayetler, doğal afetler, tacizler, ünlü simaların bilinmeyen yönleri ve daha niceleri her gün binlerce eve

girmiş, izleme pratiklerini değiştirmiştir. Televizyon programları, diziler ve spor bireylerin hayatlarında geniş yer tutmaya başlarken "aktörler ailelerimizin birer parçası haline gelmiştir" (Holmlund'dan aktaran Sertalp, 2015:21). Yine de bazılarında göre 1990'lı yıllar mücadele ve karmaşa olsa bile yüzeysel sorunların gündemde olduğu, gerçek buhranların olmadığı yıllardır. Bunda, yeni yeni yaygınlaşan tüketim kültürünün artması da önemli bir neden oluşturur. 1990'ların modasının hareketli ve renkli olması, net bir tavrının olmaması, minimalist parçaların zamansız olarak moda yansımaları, bunun yanında 1980'ler sonrası modanın unisex tavrı takınması gibi meseleler de bu dönemin filmlerini etkilemiştir. Fantastik film tür örneklerinden olan, 1990 yılında vizyona giren Edward Scissorhands (Makas Eller) filmi kostümleri ile simgeleşmiştir. Makas Eller filmi, moda tasarımcılarını etkileyen, podyumlarda tema olarak ele alınmış, simgeleşmiş kostümlerinin yanında filmin simgesi haline gelmiş nesne, makyaj ve saç tamamlayıcıları ile de ön plana çıkmaktadır. Filmin kostüm tasarımcısı Colleen Atwood'dır. 1991 yılında en iyi saç ve makyaj tasarımına Oscar adayı olan filmin IMDB puanı 7,9'dur (<https://www.imdb.com/title/erişim>, Erişim Tarihi: 27.11.2019).

Tim Burton'un yönetmenliğini yaptığı Edward Scissorhands (Makas Eller) filminde Tim Burton ve Johnny Deep ilk kez bir arada çalışmıştır (Görsel 1). Edward (Johnny Depp), bir mucidin (Vincent Price) makineleri birleştirerek insan yapma çabası sonucu ortaya çıkmıştır. Mucidi, Edward'ın ellerini monte edemediği için. Edward ellerinin yerine takılmış makaslarla insanlardan uzak bir ucube gibi mucidin şatosunda yaşamıştır (Kozan, 2015).

Görsel 1. Tim Burton,1991, Edward Scissorhands (Makas Eller), 1991, Film Afişi,
<https://www.imdb.com>, Erişim Tarihi: 02.04.2018

Edward icat edildikten sonra insanlarla yaşamaya ikna edilir ve bir şekilde uyum sağlamaya çalışır başlangıçta fantastik makaslarını, komşularına mangal yakarken, onların saçlarını keserken, çimlerini biçerken kullanır. Etrafındaki insanlar tüm bunlardan büyülenir fakat yine de farklılıklarından dolayı kabul görmez ve en sonunda normal dediğimiz insanların, yanlış anlamaları ve dışlamaları sonucu yalnız yaşamaya mahkûm edilir.

Edward karakteri fantastik ve metal bir karakter olmasına rağmen aslında insana dair özellikler taşımaktadır ve bunu arzu etmektedir.

Kostümler ve Anlamları

Edward'ın makas elleri, farklılığı ve dışlanmayı simgeleyen bir metaforudur. Hem dokunmak istediğinde müsaade etmeyen, hem farklı ama hayranlık uyandıran hem farklılığından dolayı dışlanan bir karakterdir. Filmde aslında insanların farklılıklara duyduğu güvensizlik ve korkunun Edward gibi mekanik bir yaratıktan daha canavar olduğu anlatılmaktadır.

Özellikle mekânlar ve kostümler filmin mizanseninin en önemli parçaları olarak bir tarafta banliyö mahallesindeki tüketiciliği ve konformizmi simgelerken, diğer tarafta Gotik şato burjuva hayatına başkaldırıyı simgeler. Filmde bir tarafta renkli ve ışıl ışıl, gösterişli, dışa dönük ideal ve mutlu yaşamı sembolize eden mahalleyi izlerken, bir tarafta ise izole edilmiş, içine kapanık, gri tonların hâkim olduğu şato hayatını izleriz. (Anonim, t.y.).

Görsel 2. Edward'ın Deri Kostümleri, <https://favim.com>, Erişim Tarihi: 12.10.2018

Kostümlerde ise Edward'ın siyah deri kıyafetinin (Görsel 2) punk akımının simgesi olduğu görülmektedir. Ayrıca deri tulumu, soluk makyajı ve gözlerinin vurgulanması ile gizemli ve yalnız aynı zamanda da kasvetli bir imaj çizilmiştir. Yüzündeki yara izleriyle potansiyel tehlikeli bir görüntü ve yalnız yaşamı vurgulanmıştır. (Görsel 3)

Görsel 3. Edward'ın Makas Elleri, <http://www.cinerituel.com>, Erişim Tarihi: 08.09.2018

Banliyö mahallesinde Edward uyum sağlaması adına diğer insanlar gibi giyinmeye zorlanır. Bu yüzden Edward'ı banliyöde beyaz gömlekle görsek de o, şatosunda sadece deri kıyafetini yansıtmaya devam ederek karakterine dair bariz ipuçları verir. (Görsel 3.) Filmdeki diğer önemli karakter ise, Kim Boggs ve onun sarı tonlardaki kostümleridir. Kim baskıcı bir aile ile yaşayan, hareketleriyle ve içine kapanıklığıyla da bunu yansıtan bir kızdır. Sürekli sarı tonlarda elbiseler giymesi ise bu durum hakkında bize bilgi vermektedir. Renk sembolizmine baktığımızda Sarı renk, sinemada bunalım, sıkıntı, içe kapanıklık, öfke, huzursuzluk, gibi duyguları ifade etmek için kullanılır. (Görsel 4, Görsel 5.) Bu nedenle Kim'in filmin sonunda giydiği beyaz elbise de oldukça önemlidir. Bu beyaz elbise, Kim'in artık kimsenin baskısı altında kalmadan yaşadığını anlatır izleyicilere ve işte bu yüzden filmin sonunda Kim Edward'ın peşinden gidebilir.

Görsel 4, Görsel 5. Kim Boggs (Winona Ryder), İlk Tanışmadaki Sarı Renk Ağırlıklı Kostümler, <https://tr.pinterest.com>, Erişim Tarihi: 26.09.2018

Görsel 6. Kim Boggs (Winona Ryder) ve beyaz elbisesi, <https://sites.google.com>, Erişim Tarihi: 09.03.2018

Komşuları, Edward'a baskı kurarken Kim'in üzerindeki beyaz elbise aslında saflığını vurgulamaktadır. Filmin sonuna doğru ise elbisedeki kan lekeleriyle Kim'in bu saflığını kaybettiğini görmüş oluruz. (Görsel 6) Kısacası, mekânlar ve kostümler filmin temalarını işlemekte oldukça işlevseldir. Bu açıdan, Edward Scissorhands'in de bir miktar dışavurumcu olduğu söylenebilir. Hikâye kurgusu, ötekileştirme ve kendini keşfetme gibi temalar ve gotik tavır, romantizm ve dışavurumculuk etkisiyle birlikte Edward Scissorhands, toplumun farklılıklara karşı hoşgörüsüz olduğunu ve saf bir yaratığı bir canavara dönüştürebildiğini vurgular. Yaratık kurban, insanlar ise canavar gibi gösterilir (Çakalkurt, 2016).

Görsel 7. Edward ve bedensel detaylar, <https://www.rebelmarket.com>. Erişim Tarihi: 10.04.2018

Yönetmen, popüler kültürün modern toplumlara kabul ettirdiği değer yargıların esasında kimliksiz, içi boş insanların oluşturduğu bir yığın olduğunu aktarmaktadır. Bununla birlikte insanların yıllarca ürettiği kendi ahlaki gerçekliğinden nasıl da kendi kendilerine uzaklaştıklarını gösterir. "Burton, mekân ve karakter uyumsuzluklarını yaratan mekânsal ve bedensel detayları birer sembol olarak kullanmaktadır. Burton filmlerinde de anlam, özellikle karakterlerin makas el ya da penguen eli gibi aşırı manipüle edilmiş bedensel detayları aracılığıyla kurulur. (Görsel 7) Burton, makasların sembolizmini açıklarken işleyişlerine dikkatle bakıldığında basit ve karmaşık, yaratıcı ve yıkıcı olduklarının görülebileceğini belirtmiştir. Makaslara yüklediği anlam, filmlerinde modern dünya ile eş zamanlı olarak yer alan sürreal dünyanın doğasını anlatmaktadır" (Güleç, 2014).

Kostümler ve Moda Dünyasına Etkisi

1990'lar dönemi modanın artık sınır tanımadığı, özgünlük, rüküşlük, grunge, gotik ve minimalist yaklaşımların bir arada görüldüğü yıllardır. Dönemin kendine has bir ayrıştırıcılığının olmaması hatta internetin de aktif kullanılması, modanın kendini tekrar etmeye başlaması ile birlikte bu filmdeki kostümler, gotik karakterler dönemin ve sonrasının moda defilelerine sıkça tema olmuştur. Ayrıca filmdeki karakterlerden Winona Ryder da tarz olarak gençlerin rüyası ve dönemin stil ikonlarından. Özellikle 80'lerin İngiliz Rock grubu The Cure'un solisti Robert Smith tarzı saçlar filmde dikkat çekmiştir. (Görsel 8) Koyu tonlardaki rujlar da yine 90'lar da öne çıkan kozmetik parçaları arasına girmiştir (Grace, 2019).

Görsel 8. The Cure solisti Robert Smith saç ve makyajı detayı, <http://muzik.stereomecmuasi.com>, Erişim Tarihi: 08.06.2018

Filmin modaya etkilerini 2000'ler itibariyle moda defilelerinde de görebilmekteyiz. Gotik tarzdan hoşlanan birçok tasarımcı filmin çekildiği dönemde gotik ve grunge tarzın yükselmesiyle ve filmdeki Gotik öğeler öne çıktığı için filmde bazı referanslar alarak tasarımlar yapmışlardır. (Görsel 9) Edward Scissorhands filminden etkilenen tasarımcı Ann Demeulemeester 2012 sonbahar kış defilesine esin kaynağı olmuştur. Altuzarra Sonbahar / Kış 2010-2011 Koleksiyonu tokalı siyah deri elbiseler ve elbise, siyah at kılı süslemeli palto ve ceketler - genel olarak çok koyu renkli, karamsar bir koleksiyon hazırlamıştır. Bora Aksu da yine makas ellerden etkilenen tasarımcılardandır. Bir başka tasarımcı ise; AF Vandevorst Sonbahar Kış 10-11 defilesinde filminden etkilenerek defilesini oluşturmuştur. (Görsel 10)

Görsel 9. Ann Demeulemeester 2012 sonbahar kış defilesi, <https://www.redonline.co.uk>, Erişim Tarihi: 11.02.2018

Görsel 10. AF Vandevorst Sonbahar Kış 10-11 Defilesi, <https://www.trendhunter.com>, Erişim Tarihi: 01.02.2018

Genç Yeni Zelandalı tasarımcı Jaeha (Jay-ha) Tim Burton klasiği Edward Scissorhands temasıyla 2008 kış koleksiyonunun oluşturdu. (Görsel 11, Görsel 12, Görsel 13) Kuşgözü, siperler, düğmeler, iplikler, kemerler ve diğer detayları, pamuklu tişörtler, yünler, denimler ve ipek dökümlü elbiseler, korse yelekler, dar denimler ve etekler ile sert ve yumuşak bir denge sağladı. Kore doğumlu tasarımcı, 2008 Sonbahar Kış koleksiyonunu şöyle

anlatıyor; "Benim yarattığım kadın, sert bir dış görünüme sahip, ancak kıyafet ve duygu katmanlarının altında, dünyanın görmesini beklediği daha yumuşak bir tarafı var" diye açıklıyor. Tasarımcının yola çıkış öyküsü Edward'ın filmdeki ruh hali ile örtüşmektedir (Schaer, 2007). Fermuarı ve bağlamaları temel kalıp detaylarında bir araya getirerek, Edward'ın karşılaştığı duyguları yansıtmak için katmanlar şeklinde kullanmıştır. "Normallik" arayışını ve kendisinin farkına varmamış bir dünyada kabul görme umudunu yansıtan makasları da defilesine "onların da hisleri vardı" diyerek dâhil etmiştir (Scott, 2008).

Görsel 11. Jaeha-Alex Kim, Edward Scissorhands'dan ilham alan eldiveni, <https://www.nzherald.co.nz/arts>, Erişim Tarihi: 10.12.2018

Görsel 12. Jaeha-Alex Kim, Kış 2008 Koleksiyonu Ve Hiper Elbisesi. <http://www.stuff.co.nz>, Erişim Tarihi: 22.06.2018

Görsel 13. Jaeha-Alex Kim, 2008, Kış Koleksiyonu, <http://mbf-trendtalk.blogspot.com>, Erişim Tarihi: 12.10.2019

Kostümlerin Simgeleşme Nedenleri

Yirmi beş yıl sonra, "Edward Scissorhands" restore edilmiş özel yapım Blu-ray ile yeniden piyasaya sürülmüştür (Jacobs, 2015). Modaya, defilelere ve moda tasarımcılarına döneminden sonra da etki etmiştir. İki ayrı dünya iki zıt yaşamdan bir arada bahsettiği için bu film dikkatleri çekmiştir. Edward sert görünümünün altında tamamen yumuşak kalplidir, keskin görüntüsünün yanında sakindir. Elleri istemsizce silahlara sahiptir ama bunları asla kötüye kullanmak istemez hatta işlevsel kullanmaya çalışır. Bu da filmin kendi içinde de iyi kötü, ideal olan olmayanla alakalı tezatlığı barındırdığını bizlere gösterir. Örneğin, Edward şatoda karanlıklar içinde yalnız başına yaşarken, mahalle sakinleri canlı ve parlak olan mahallelerinde bir arada yaşarlar. Bu onların normal olduklarını, kabul gördüklerini, onay gördüklerini bir arada ve güçlü olduklarını simgeler. Ancak filmin sonuna doğru Edward'a attıkları iftiralara tamamen şeytanlaştıklarını, onu nasıl dışladıklarını ve ayrıştırdıklarını, farklı olana tahammülleri olmadığını, onu tüketmek ve sömürmek istediklerini aslında her zaman toplumsal kabul görenin doğru olmadığını ve görüntünün aldatıcı olduğunun mesajını verir. İnsancılığı yaratanın gerçek insan olmadığını tezatlığını bizlere gösterir. Verdiği mesaj da karakteri simgeleştirir.

İnsanların ön yargılarını ve kendilerine benzemeyen her şeyi dışladıkları için bu film konusuyla insanları etkilemiştir. "Makas Eller" filmindeki Edward karakteri, toplum tarafından kabul edilmemek, yanlış anlaşılacak ve bunların temelinde 'normal' olarak adlandırılan hâkim toplumsal bilincin kategorize etmeye çalıştığı profilin tersine kendini var etme hikâyesini anlatır ve verdiği bu mesajı da kostümlerindeki farklılıkla yansıtmış ve simgeleşmiştir (Güleç, 2014).

Edward'ın kostüm değişimleri topluluğa uyum sağlama çabasını ve topluluktan ayrılarak kendi özüne dönmesini ifade etmek amacıyla kullanılmıştır. Uyum sağlayamadıktan sonra ona verilen kıyafetleri yırtmıştır. Edward Scissorhands, mahalle sakinlerinin ona verdiği korkunç pantolon askıları ve giydiği gömlekler ile son derece parlak ve renkli kıyafetlerle donatılmış şekerli, pastel renklerden oluşan banliyö mahallesinde kabul görmek için her şeyi denemiştir. Ancak sonunda, kasabanın sahteliği onu boğmuştur ve topluluğun dışına

atılmıştır.

Kostümlerindeki kayışlar ve tokalar, Edward'ın bir anlamda ruhsal hapisanesini simgelemektedir. Zaten 80'ler sonu 90'lar başlangıcı gotik akım ve grunge akımında deri ceketler, deri botlar ve dağınık saçlar, koyu renk ruj ve makyajlar kullanılmıştır, filmde sonra fantastik bir karakter olduğu için direkt Edward'dan etkilenen bir sokak tarzı olmasa da dönemle örtüşen parçalar filmde kullanılmıştır.

Bu film masalsi fantastik bir filmidir ve aslında Edward'ın kostümünün kült olmasını diğer fantastik süper kahraman ve mitoloji konulu filmlerden ayıran sebeplerden biri korkunç görüntüsüyle tezat olan kişiliği ve ruh halidir. Ayrıca deri ceketler ve botlardan dolayı giyilebilir detaylara sahip olması da diğer abartılı fantastik filmlerden ayırt edicidir ve bu durum kostümlerini de karakteri de simgeleştirmiştir.

Sonuç

Edward Scissorhands (Makas Eller) filminde yer alan kostümlerin simgesel anlamlarına ve sembolleşme nedenlerine değinilen bu çalışmada, filmin moda sektörünü nasıl etkilediği ile ilgili bir çözümleme de yapılmıştır.

Bu çalışmada konu edilen, Edward Scissorhands (Makas Eller) filminde karakter deforme edilmiş bir yapıdadır. Fantastik türe ait diğer filmlerdeki karakterler fiziksel olarak, insan üstü ya da insan bedeninin deformasyonu ile türetilen varlıklar, yaratıklar, masalsi karakterler, hayvanlar, tarihsel savaşçılar, süper kahramanlardır. Tür çeşitliliği açısından filmin konusuna uygun gerçeklikten uzak fiziksel özelliklere sahiptir. Makas Eller filminde Edward'ın makas şeklinde elleri fantastik türe ait ortak özellikleri bize hissettirir.

Fantastik filmlerde sihirli maskeler, pelerinler, uzuvlarda karakteri destekleyecek eşyalar, savaşçılara ait eşyalar, sihirli elbiseler, abartılmış elbiseler, asalar, uçan süpürgeler, korsanlara ait eşyalar, filmin konusuna göre belirgin nesnelere kullanılırken, Edward'ın makas elleri hem fiziksel özelliğini hem de öne çıkan nesnesini oluşturmuştur. Türün filmlerinde karaktere ve konuya uygun, ruh halini, statüsünü, duygularını, süper güçlerini yansıtan genellikle abartılı saç makyaj kullanılırken, Edward da soluk makyajı ve kasvetli dağınık saçları ile gotik tarzını bizlere belirgin şekilde hissettirmiştir.

Filmin genel atmosferinde ve kostümlerinde seçilen renkler de o türe ait mesajlar vermektedir. Fantastik filme ait masalsi karakterlerde genellikle güçlü ve canlı renklerin yanı sıra savaş ve mitolojik, gotik temalı filmlerde koyu renkler hakimdir.

Filmin konusuna uygun olarak karakterlerin kostümlerinde ve verdikleri mesajlarda farklılık öne çıkmaz; bir kraliçeyse en ihtişamlı ve kabarık elbise onundur, bir süper kahramansa parlak renkli ve insanlardan soyutlanmış farklı pelerinli kostüm karaktere aittir. Eğer karakter insan uzvundan bozma bir özelliğe sahipse yine abartılı şekilde kostüme uyarlanır. Filmin konusuna uygun olarak abartılı kostümler mevcuttur ve vermek istenen mesajı destekler. Edward'ın makas elleri ve deri kaplama görünümü de filmde en dikkat çeken kostümdür ve filmde verilmek istenen mesajla uyumlu öğeler barındırır.

Kaynaklar

- Anonim, (t.y.), *Mise-en-Scene and Edward Scissorhands*, <https://www.registerednursern.com/mise-en-scene-and-edward-scissorhands/>
- Çakalkurt, F. (2016), *Edward Scissorhands (1990): Beni Siz Canavarlaştırdınız*, <http://www.cinerituel.com/2016/06/edward-scissorhands-1990-beni-siz-canavarlastirdiniz.html>, Erişim Tarihi: 11.01.2018
- Güleç, G. (2014), *Sinema ve Mimarlık Etkileşimi: Tim Burton Filmlerinde Modernizmin Eleştirileri*, <http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=389&RecID=3303>, Erişim Tarihi: 09.10.2018
- Grace, E. (2019), *The Top 10 Style- Influencing Movies Of Tim Burton*, <https://www.rebelsmarket.com/blog/posts/top-10-style-influencing-movies-of-tim-burton>, Erişim Tarihi: 07.03.2019
- <https://www.imdb.com/list/ls004610270/>, Erişim Tarihi: 12.10.2019
- https://www.imdb.com/title/tt0099487/?ref_=ttawd_awd_tt Erişim Tarihi: 27.11.2019
- Jacobs, M. (2015) <https://bit.ly/2rt0fLq>, Erişim Tarihi: 10.11.2018
- Kozan, E. (2015), *Bir Ötekinin Masalı: Edward Scissorhands / Makas Eller* https://www.researchgate.net/publication/329877816_Bir_Otekinin_Masali_Edward_Scissorhands_Makas_Eller, Erişim Tarihi: 10.11.2018
- <https://www.registerednursern.com/mise-en-scene-and-edward-scissorhands/> Erişim Tarihi: 02.11.2019
- Schaer, C. (2007) *Designer at the cutting edge of fashion*, https://www.nzherald.co.nz/arts%20literature/news/article.cfm?c_id=18&objectid=10463716, Erişim Tarihi: 10.11.2018
- Scott, L. (2008) *Edward Scissorhands Inspires a Fab Jaeha Collection*, <https://fashiontribes.typepad.com/fashion/2008/06/edward-scissorh.html>, Erişim Tarihi: 10.11.2018
- Sertalp, E. (2015). *1990'lar Hollywood Sinemasında Tüketim Toplumu, Erkeklik Krizi Ve Şiddet Eleştirisi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- <https://tr.wikipedia.org/wiki/IMDb>, Erişim Tarihi: 20.11.2019).

GÖRSEL KAYNAKÇA

- <http://cindygoesbeyond.com/tag/halloween-party-2016/> Erişim Tarihi: 06.06.2018
- <http://www.cinerituel.com/2016/06/edward-scissorhands-1990-benisizcanavarlastirdiniz.html>, Erişim Tarihi: 08.09.2018
- <https://favim.com/image/41131/> Erişim Tarihi: 12.10.2018
- https://www.imdb.com/title/tt0099487/?ref_=ttawd_awd_tt, Erişim Tarihi: 02.04.2018
- <http://muzik.stereomecnuasi.com/2017/11/robert-smith-ve-bir-cure-hikayesi>. Erişim Tarihi: 08.06.2018
- https://www.nzherald.co.nz/artsliterature/news/article.cfm?c_id=18&objectid=10463716, Erişim Tarihi: 10.12.2018
- <https://tr.pinterest.com>, Erişim Tarihi: 26-09-2018
- <https://www.rebelsmarket.com/blog/posts/top-10-style-influencing-movies-of-tim-burton>, Erişim Tarihi: 10.04.2018
- <https://www.redonline.co.uk/red-women/blogs/a514085/paris-fashion-week-aw12-ann-demeulemeester-show/>, Erişim Tarihi: 11.02.2018
- <https://rollininthedep.tumblr.com/post/153312721055> Erişim Tarihi: 04.08.2018
- https://sites.google.com/a/catchhighschool.com/edward_scissorhands/elements-of-film/costumes, Erişim Tarihi: 09.03.2018
- <http://www.stuff.co.nz/life-style/500657/Movie-themes-underline-designers-work>, Erişim Tarihi: 22.06.2018
- <https://www.trendhunter.com/trends/af-vandevorst-a>, Erişim Tarihi: 01.02.2018
- <http://mbf-trendtalk.blogspot.com/2008/05/jaeha-new-zealand.html>, Erişim Tarihi: 12.10.2019.

EDWARD SCISSORHANDS MOVIE AND ICONIC COSTUMES

Ayşegül Türk
Merve Gülseren

ABSTRACT

The birth of fantastic cinema and the birth of cinema took place hand in hand. Fantastic cinema, the first examples of which were seen during the silent cinema periods, has become a cinema genre that has developed its ability to fascinate the audience with the emergence of sound cinema. The process that started with *The Thief of Bagdad*, shot by Douglas Fairbank in 1924, and *Die Nibelungen*, the same age production of Fritz Lang, has been reflected in the costumes by focusing on different subjects until today. Since the costumes in the films produced in the fantasy genre are as effective as the movie, they have also affected the sectors that are thought to be closely related. Fashion, music, textile, clothing, space design, etc. Apart from these, it is clear that shoes, bags, hair, accessories have the potential to establish, influence and reform a new lifestyle. The costumes that identify with the character also influence the viewer and trigger the commercial sector. In this paper, Edward Scissorhands movie costumes, symbolic meanings and effects on characters will be revealed, which is one of the examples of Fantastic Film of Holwwod Cinema, in 1990, directed by Tim Burton. And also; affected areas outside the cinema sector will be determined through examples.

Keywords: Fantastic cinema, scissorhands, costume